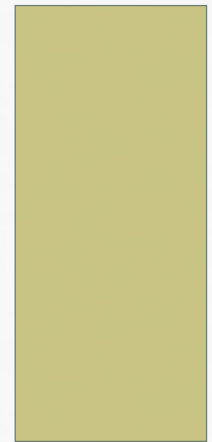

ERIKOISLÄÄKÄRIPALVELUT PERHEKESKUKSESSA

ESIMERKKI LOHJAN PERHEKESKUKSESTA
LT, LASTENNEUROLOGIAN JA YLEISLÄÄKETIETEEN ERIKOISLÄÄKÄRI
NIKI LINDBLOM
ESPOON SELLOSALISSA 23.5.2018

LOHJAN PERHEKESKUS

- Perustettu virallisesti 2013
- Perheneuvola, LATUKU sekä perhetyötä, neuvolaa ja neuvolapsykologi
- LATUKU = 2 toimintaterapeuttia, 4 puheterapeuttia, 1 fysioterapeutti, 1 neuropsykologi ja lastenneurologi
- PENE = perheohjaajia ja psykologeja, sekä lastenpsykiatri
- Nykyisin myös Aurlahden perhekeskus, jossa neuvolatoimintaa ja osa-aikainen pediatri

LOHJAN PERHEKESKUKSEN ERIKOISLÄÄKÄRIRESURSSI

- Perheneuvolassa joka toinen viikko yhden päivän lastenpsykiatri
- Lasten ja nuorten tutkimus- ja kuntoutustyöryhmän vetäjänä kokoaikainen lastenneurologian erikoislääkäri
- Ajoittain neuvolassa lääkärit yleislääketieteen erikoislääkäreitä
- Aurlahden perhekeskuksessa aloittanut juuri konsultoiva lastenlääkäri

ERIKOISLÄÄKÄRIYDEN ERITYISPIIRTEITÄ PERHEKESKUKSESSA

- Ei ole tyypillistä erikoissairaanhoidon hoitoa
 - Merkittäviltä osin ns. väliinpuotoajien hoitoa (kts. seuraava dia)
- Erikoislääkärin osaaminenkaan ei voi siksi olla pelkästään omaa ydintä
 - Laajennuksia tietotaitoon, monialaisuutta
 - Oman erikoisalansa yleiserikoislääkäri + aimo annos sosiaalipediatria, nuorisopsykiatria, lastenpsykiatria, pediatria, yleislääketiedettä ja lastenneurologiaa
- Myös asennoituminen työhön poikkeaa erikoissairaanhoidosta
 - Vuorovaikutustaitojen merkitys korostuu
 - Oma kiinnostus perustason työtä kohtaan olennaisen tärkeää

TAPPAUS MATTI 9 V.

- Perusterve poika, jolla koulu tökkii, häiriköi ja käsiala on harakanvarpaita
- Opettajan mielestä Matti alisuoriutuu
- Poissaoloja koulusta on paljon
- Syyksi poissaoloilleen lapsi antaa aamuiset päänsäryt
- Perhe hyvin huolissaan

TAPPAUS MATTI 9 V.

- Koulupsykologin arviossa KESKY tuottanut ADHD sopivan indeksin
- Perhettä ollut vaikeaa saada sitoutumaan yhteistyöhön
- OHR laatinut lähetteen lastenneurologille

MATTI LASTENNEUROLOGIN LUONA PERHEKESKUKSESSA

- Käynnille aikaa 1-1.5 tuntia
- Perusteellinen sukuhistorian, perhetilanteen, arjen hallinnan, vanhempien ja muiden lasten tilanteen sekä kouluasioiden läpikäynti
 - Pelaa 4-5 tuntia päivässä
 - Ei harrastuksia
 - Illalla kännykkä hallussa (viestejä lähtee 00.30 asti arkisinkin)
 - Isä juo, oli aikanaan ns. tarkkailuluokalla

MATTI LASTENNEUROLOGIN LUONA PERHEKESKUKSESSA

- Läksyjä ei valvota lainkaan
- Sisarukset riitelevät paljon, rajat kateissa
- Äiti läkähtynyt kasvatustaakkansa alle
- Mitä lastenneurologi tekee ensikäynnillä perhekeskuksessa?

MATTI LASTENNEUROLOGIN LUONA PERHEKESKUKSESSA

- Tekee kokonaisvaltaisen somaattisen, ja sosiaalipsykologisen arvion
- Diagnosoi ADHD:n, aloittaa siihen tarvittaessa lääkityksen, suosittelee tuet koululle
- Toteaa päänsäryn benigniksi (useimmiten; huoli kirpoaa; kouluunlähtö joka päivä, subruutiinit th:lla)
- Suosittelee isälle päihdehoitoon hakeutumista
- Käy vanhempien kanssa orientoivan kasvatuksellisen keskustelun
- Suosittelee PENE-prosessin aloitusta
- Multimedian rajoitukset voimaan
- Harrastuksen aloittaminen, yhteinen tekeminen
- Koulun ja kodin yhteistyön tiivistys, läksyt etc.
- Kontrolliaika 4-5 viikon päähän

MITÄ MATILLE OLISI TAPAHTUNUT ILMAN PERHEKESKUSTA?

- ADHD LAS PSY
- Päänsärky tk/sairaalan lastenneurologi
- Koulurajapinta ja erilaiset suositukset kasvatukselliseen ensitukeen PENE/soppari
- Paikallistuntemus?
- Vyyhti on helposti = terveystalouden käytön sillisalaatti, kokonaiskuva katoaa
- PEKE erikoislääkäri voi siis **yksinkertaistaa** koko prosessia perhekeskeisesti ja lisätä siihen samalla taloudellista ja logistista tehokkuutta

VÄLIINPUUTOAJAT ERIKOISLÄÄKÄREIDEN POTILAINA

- Merkittävä osa syrjäytymisriskissä olevista, koulunsa kanssa kamppailevista ja perheidensä syövereissä mankeloituvista lapsista ja nuorista ei, varsinkaan alkuvaiheessa, täytä erikoissairaanhoidon lähettämisen kriteereitä
- Silti toimenpidesuunnitelman hahmottelemiseksi tarvitaan usein jo suhteellisen varhain asioihin puuttumaan kykenevän vankan asiantuntijalääkärin kokonaisvyyhtiä **jäsentävä** arvio (erikoislääkäri)
- Kunkin erikoislääkärin osaaminen, persoona ja kiinnostuksen kohteet määrittelevät lopullisen työnkuvan suhteessa muihin työryhmän työntekijöihin

VÄLIINPUUTOAJAT, KEITÄ HE OVAT

- Perhekeskusten erikoislääkäreiden "keskeisin" asiakaskunta
- Lastenneurologin näkökulmasta heitä ovat lievät ja keskivaikeat
 - ASD
 - Erilaiset neuropsykiatriset vyyhdit ryyditettyinä lapsen käytösongelmilla, perheen huono-osaisuudella ja erilaisilla kriiseillä
 - ADHD koko kirjo
 - Oppimisvaikeudet lukihäiriöstä kehitysvammoihin
 - Laajat päänsärkyselvittelyt, eritoten murrosikäisillä

VÄLIINPUTOAJISTA MUILLA ERIKOISALOILLA

- Jos perheneuvola on integroituna PEKE:en, lastenpsykiatri löytyy
- Näin on myös Lohjalla
 - Tunne-elämän lievät-keskivaikeat säätelyhäiriöt
 - Käytösongelmat
 - ASD spektrin psykiatriset ulottuvuudet
 - ADHD, jossa vahva käytös/uhmakomponentti
- Ne, jotka eivät kuulu ESH:n, mutta hyötyvät erikoislääkärin arviosta

YHTEISTYÖ JA TYÖNJAKO

- Erikoislääkäri – PEKE
- Erikoislääkäri – sairaalan saman erikoisalan edustaja (†)
- Erikoislääkäri – muiden sivuavien erikoislääkäreiden edustajat ESH:ssa
- Erikoislääkäri – muut PEKE:n erikoislääkärit
- Yhteistyökuvioiden askelmerkit suunniteltava huolella

YHTEENVETO

- Perhekeskusten erikoislääkärit eivät ole pienten sairaalatyypisten erikoislääkäripoliklinikoiden pyörittäjiä, vaan kädet savessa laajoihin ongelmavyhteihin sukeltamaan valmiita olevia, oikein resursoituja ja koulutettuja, ennakoitukykyisiä, motivoituneita, matalan kynnyksen osaajia
- Vahvimmillaan moniammatillisen työn tiivistäjänä ja jäsentäjänä
- Perhekeskuksissa tulisi olla ainakin yksi kokoaikainen laaja-alainen erikoislääkäri, joka hallitsee kokonaisuuden, on kiinnostunut + YT-kyky
- Osa-aikainen edustus muiltakin erikoisaloilta suositeltavaa, varsinkin, jos kyseessä isompi keskus
- Erikoislääkäreitä kuuntelevat monet muutoin resistentit ja motivoitumattomat perheet
- Parhaimmillaan erikoislääkäri on merkittävä lisätuki koko perheelle ja perhekeskukselle
- Kallis, siksi oheisrajapintoihin, työoloihin ja avustavan henkilökunnan saatavuuteen kannattaa panostaa!